

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Brieven voor mijn

Rutten, G.J.; Wal, M.J. van der

Citation

Rutten, G. J., & Wal, M. J. van der. (2021). Brieven voor mijn. *Vaktaal. Tijdschrift Van De Internationale Vereniging Voor Neerlandistiek*, 34(2), 24. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3245453>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3245453>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

door: Gijsbert Rutten & Marijke van der Wal

Brieven voor mijn

“Ik bedank u voor wagter”, schrijft Maria le Jeune op 30 januari 1781 aan haar zus Margaretha Berewout. Maria, die op Sint-Eustatius woont, heeft per schip een hond ontvangen van haar zus in Amsterdam. Ze heeft de naam Wagter bedacht voor “de hond die uE myn heeft gesonden”. Myn? De vorm myn (of mijn) werd begin zeventiende eeuw door de vertalers van de Statenbijbel (verschenen in 1637) afgekeurd en wordt nauwelijks genoemd in de normatieve grammatica, waarschijnlijk omdat my/mij zo duidelijk de schrijftaalvariant was. Maar in persoonlijke brieven uit de late achttiende eeuw, zoals die van Maria le Jeune, komen we nog honderden voorbeelden tegen van myn/mijn. En niet alleen bij onervaren schrijvers, bij mensen met weinig scholing of bij oude mensen die een gesproken variant uit lang vervlogen tijden op papier zetten. Maria is een jonge vrouw, afkomstig uit de hogere middenklasse, en bemiddeld genoeg om dieren transatlantisch te laten transporteren. In dezelfde brief verhaalt ze van “een heel moey apie” dat ze naar Nederland had willen sturen, maar het is helaas gestorven. Alhoewel: “daar is myn een ander belooft”, dus misschien komt het er nog van.

De brief van Maria is deel van de collectie Prize Papers, die bewaard wordt in de Britse National Archives. Prize Papers is een verzamelnaam voor een zeer omvangrijke en veel-

talige verzameling documenten die Engelse kapers in de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw hebben buitgemaakt op vijandige schepen – en die om juridische redenen bewaard werden, namelijk om vast te stellen of de kaping legaal was geweest. Onder die documenten bevinden zich ook duizenden Nederlandstalige persoonlijke en zakelijke brieven uit een dwarsdoorsnede van de bevolking. Uniek materiaal voor historisch-taalkundigen om de variatie in het taalgebruik van voorbije eeuwen te ontdekken, ook vanuit de invalshoek van taalcontact.

Kapitein Andries Hansen, afkomstig van het Noord-Friese eiland Sylt, verlangt op 14 januari 1781 naar een brief van zijn Amsterdamse echtgenote Maria Booy en benadrukt: “hertie lief u weet genoegzaam, hoe waerd myn Een lettertie, van u lieve hand is”. Hij hanteert diezelfde myn-variant eveneens in de brief aan zijn patroon/opdrachtgever: “ik zel zoo veel spoed maeken als myn mooglyk is”. Hansen is niet de enige; ook andere, laat-achttiende-eeuwse briefschrijvers met een Friese dialectachtergrond gebruiken mijn/myn, een variant die niet voorkwam in hun moedertaal of in het Nederduits dat zij ook beheersten. Die voorkeursvariant moeten zij uit hun Nederlands-talige omgeving hebben opgepikt.

De Prize Papers kunnen dus ideeën over taalgebruik in het verleden

wijzigen zoals aangetoond in het Brieven als Buit-onderzoek. In het gelemmatiseerde online corpus (<https://brievenalsbuit.ivdnt.org>) zitten zo'n 1000 brieven met metadata zoals gender, sociale klasse, leeftijd en herkomstregio van de briefschrijvers. Daarmee zijn niet alleen voorkomens van mijn/myn (met spellingvarianten) op te sporen, maar valt ook precies te achterhalen wie de gebruikers waren. ●

VERDER LEZEN

Gijsbert Rutten & Marijke van der Wal (2014). *Letters as Loot: A sociolinguistic approach to seventeenth- and eighteenth-century Dutch*. Amsterdam: Benjamins (Open Access).

Recent zijn nog ruim 1300 brieven online (<https://brievenalsbuit2.ivdnt.org>) beschikbaar gekomen.

Marijke van der Wal is emeritus hoogleraar Geschiedenis van het Nederlands aan het Leiden University Centre for Linguistics.

Gijsbert Rutten is hoogleraar Historische Sociolinguïstiek van het Nederlands en onderwijsdirecteur aan het Leiden University Centre for Linguistics.